

ממפא"י ההיסטורית למא"פ ההיסטורית

אריה ארנון

ייתכן בהחלט שמול עינינו הולך ונוצר שינוי דרמטי במפה הפוליטית בישראל. כמה מהמתבוננים בתהליך וכמה משותפיו מכנים את השינוי בשם המרשים - "המפץ הגדול". ההיערכות החדשה במרכזה של המפה הפוליטית הישראלית מתיימרת לתת ל"רוב השקט" הישראלי, זה של אמצע הדרך, מכשיר פוליטי שיאפשר לו ליישם את דעתו. מהי דעתו של המרכז הישראלי?

ברוב הנושאים יש לרוב השקט דעה האופיינית למה שמכונה, בצדק, אמצע הדרך; "קצת מזה וקצת מזה", לא "קיצוני" מדי, חתירה ל"הסכמה רחבה". אך מה דעת המרכז הישראלי החדש על התשובות המעשיות לשאלות הקיומיות של חיינו, אלה שבגינן אפשר יהיה בצדק לכנות שינוי פוליטי ארצי כל כך - כאן ועכשיו - על שמו של המפץ הגדול, זה שממנו כנראה התחיל הכול?

בשאלות המדיניות הגורליות לעתידנו ההסכמה שנרקמת בין רמון ואולמרט, בין ברק וציפי לבני, בין פרס ושרון, נשענות על הקונסנסוס הישראלי החדש: "אין פרטנר". מכיוון שאין פרטנר צריך להחליט לבד, ללא מו"מ וכמובן ללא התחשבות בצד שני שאיננו, על המשך העימות עם שכנינו.

מיד אחרי מלחמת 1967 שלטה בארץ קונצפציה שכולם (כמעט) החזיקו בה: הצד השני חלש, לכן נעשה כרצוננו. קונצפציה זו, שזוהתה עם גולדה מאיר ומשה דיין - הממסד המפא"י של אז - התנפצה כזכור בקול גדול ב-1973. הקונצנסוס החדש, זה המגולם בחד צדדיות כאסטרטגיה מדינית, היא הקונצפציה של שנות האלפיים. המפלגה החדשה שבדרך הנשענת על הקונצפציה החדשה ראויה לכן לשם "מפלגת אין פרטנר" - מא"פ בקיצור. זו מפלגה חדשה שפוליטיקאים שואפי שלטון מנסים לבנות ולהינשא על גבה.

עצוב לראות כמה מעטים שואלים, כאז גם היום, אם המלך החדש אינו עירום. האם, אולי, לקונצפציה החדשה – כמו לאחותה מלפני שלושים וחמש שנה - אין רגליים והיא תוליד אסון? מה פירוש אין פרטנר? האם כל הישראלים הם פרטנר להסדר פוליטי הוגן עם שכנינו? האם כל הפלסטינים אינם פרטנר? אולי יש משמעות לשאלת הפרטנר רק בהקשר של פשרה פוליטית קונקרטיית? ואולי מאחורי הקונצפציה החדשה מסתתרים קווי ההיכר של הקונצפציה ההיא - אנחנו חזקים ונעשה כרצוננו?

מפא"י ההיסטורית ביססה את משנתה המדינית אחרי 1967 על ההתעלמות מקיומו של עם פלסטיני. אם אין עם וודאי שאין לו זכויות ואין הוא פרטנר להסדר. ובינתיים קבענו עובדות בשטח בצורת ההתנחלויות. כן, רבים שוכחים אך את מפעל ההתנחלויות התחילה מפא"י ההיסטורית ולא שרון והליכוד.

מדיניותה של מא"פ של ימינו - מפלגת אין פרטנר – זו הנמצאת אולי בשלבי הקמה, מושתתת גם היא על "זכות הכוח" תוך ויתור על "כוח הזכות". היא אינה מחפשת פשרה עם העם הפלסטיני השכן. היא משכנעת עצמה כי עימות הדמים הנוכחי הוא פרי החלטות הצד השני בלבד ואינו תלוי בנו כלל. היא מציעה, למעשה, לצאת חד צדדית מחלק מהשטחים כדי לשמור בכוח על השאר. ראשיה יודעים שהחלופה למדיניותם, זו ממנה אנו בורחים כבר כמעט ארבע שנים, היא לחזור למו"מ ולצאת מהשטחים בהסכם.

חשיפת הבסיס הרעוע להערכות המודיעיניות שפרש בסמכותיות האלוף במיל עמוס גלעד, מראה כי היסטריה ולא היסטוריה מילאה תפקיד מרכזי בעיצוב תפיסת ה"אין פרטנר". כך אנו חוזים בהחלפתה אחרי שנות דור של מפא"י ההיסטורית שכשלה במא"פ ההיסטורית.